

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Tarih ve no : 09.06.2022 - 405

Karar Tarih ve no : 09.06.2022 - 10672

Toplantı Yeri
ESKİŞEHİR

Eskişehir İli, Odunpazarı İlçesi, Paşa Mahallesi, 12934 ada, 11 parselde yer alan Beyzade Konağı Çeşmesi'nin (Hamamcı Kadir Çeşmesi - Çinili Çeşme) tescil edilmesi konusunun değerlendirilmesine ilişkin; Özel Etkin Koleji'nin 10.02.2022 tarihli yazısı ve ekleri, kurum görüşlerinin talep edildiği Kurul Müdürlüğünün 22.02.2022 tarih, 2230428 sayılı yazısı, Odunpazarı Belediye Başkanlığı, Etüt Proje Müdürlüğünün 16.03.2022 tarih, 41343 sayılı yazısı ve ekleri, Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanlığının 08.04.2022 tarih, 55376 sayılı yazısı ve ekleri, Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 28.04.2022 tarih, 240399 sayılı yazısı sayılı yazısı ve Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü uzmanlarının 08.04.2022 tarihli raporu, kurum görüşlerinin iletildiği yazılar, 08.06.2022 tarih, 1429841 sayılı dosya inceleme raporu okundu, fotoğrafları, tescil fişi ve dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Eskişehir İli, Odunpazarı İlçesi, Paşa Mahallesi, 12934 ada, 11 parselde Odunpazarı Kentsel Siti Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içerisinde yer alan özel mülkiyete ait Beyzade Konağı Çeşmesi'nin (Hamamcı Kadir Çeşmesi - Çinili Çeşme) mimari detayları ve tarihi değeri ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı özelliği göstermesi nedeniyle 2863 sayılı Kanun kapsamında Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tesciline; koruma grubunun "II. (İki) Grup" olarak belirlenmesine; Çeşmeye ilişkin hazırlanan tescil fişinin uygun olduğuna, tescilli taşınmaz ve sit sınırları içerisinde 2863 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında gerekli izinler alınmadan herhangi bir inşai ve fiziki müdahalede bulunulmamasına karar verildi.

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ			ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU				HARİTA NO:
İLİ :Eskişehir	İLÇESİ : Odunpazarı	Köy / Mahalle:- Paşa		KORUMA DERECESESİ:	ANITSAL:
SOKAK VE KAPI NO: Beyler	KADASTRO PAFTA:	ADA:12934	PARSEL:11	7061)	ÇEVRESEL:
ADI: <i>Beyzade Könağ Çeşmesi</i>	YAPTIRAN: Hamamcı Kadir Bey	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI (Üslup): Cumhuriyet Dönemi	ÇEVREYE AYKIRI:	
	YAPIM TARİHİ: 1927	KİTABE:	VAKFİYE:		

GENEL TANIM: Üzerindeki çinileriyle dikkat çeken 1927 tarihli 4 yüzlü çeşme Hamamcı Kadir Bey Çeşmesi olarak bilinmektedir.

A İYİ	TAŞIYICI YAPI	A DIŞ YAPI	A ÜST	A	İÇ YAPI	A SÜSLEME	A	A YOK
B ORTA		B YAP	B	B		B RUTUBET	B İZİ VAR	
C ENA		C	C	C		C ELEMENLARI	C RUTUBET	B ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER :

Odunpazarı İlçesi Paşa Mahallesiindeki Beyler Sokakta 12934 ada 11 parselde bulunan çeşmenin Hamamcı Kadir Bey Evi'nin bahçe duvarına bitişik halde bulunduğu tespit edilmiştir. Çeşmenin yine Hamamcı Kadir Bey tarafından 1927 yılında inşa edilen Hamamcı Kadir Bey Evi ile birlikte yaptırıldığı öğrenilmiştir. Hamamcı Kadir Bey'in torunlarından mülk sahibi Elif Manavoglu tarafından elde edilen bilgiye göre çeşmenin, Eskişehir'de ilk betonarme bina olan Hamamcı Kadir Bey Evi'nin inşaatı sırasında Sarı Sungur suyunun eve getirildiği sırada yine betonarme olarak inşa edildiği öğrenilmiştir. Çeşme 4 yüzlü olup, kütsel bir küp formundadır. Kareye yakın dikdörtgen planlı çeşme betonarme mozaik ve çini malzemeli olup Könağın bahçe kapısının yanındadır. Sokağa bakan ön cephesiyle birlikte könağın bahçesine bakan ve bir lüle ve yalağa sahip arka cephesi de işlevseldir. Ön cephe yüzeyi hafif dışa taşkın ayaklar ve üst kısmında hafif dışa taşkın iki silme ile çerçevelenmiştir. Ön cephe çerçevesinin içerisinde koyu mavi ve turkuaz renkli çini panoların atlamalı olarak sıralandığı üç kenarda dolaşan çini bir bordür yer almaktadır. Bu çerçevenin içerisinde süslenmiş Arapça harflerle "ya Mucib" yazılı olduğu dikdörtgen formlu ve turkuaz renkli bir çini pano yer almaktadır. Bu dikdörtgen panonun iz düzümünde aşağıda yuvarlak formlu yine turkuaz renkli bir çini pano daha yer almaktadır. Çeşmenin önünde dikdörtgen formlu bir yalak yer almaktadır. Mülk sahibi Elif Manavoglu'nun verdiği bilgilere göre çeşmenin ön cephesinin 2009 yılında Belediyesince onarıldığı bu onarım sırasında ön cephesinin özgünlüğünün bozulduğu, üzerindeki boyanın uygun olmadığı, onarım sırasında yeni eklenen muhdes çini karoların özgün malzemeli çini karolar ile uyummadığı öğrenilmiştir. Yerinde yapılan incelemede arka ve yan cephenin özgün olduğu, üzerindeki çini karoların ilk inşa sırasında yapılan çiniler olduğu anlaşılmıştır. Bir çeşme lülesi ve bir yalağın bulunduğu arka cephede ortada yuvarlak kemer ve ayakların bulunduğu bir niş görüntüsü veren hafif çıkıntılı bir silme detayı süsleme unsuru olarak görülmektedir. Bu kemerli silmenin üzerinde 28 adet beyaz, turkuaz ve kobalt mavisi renklerinden oluşan çini karoların dizildiği bir pano ve bu panoyu ve cepheyi çevreleyen kobalt mavisini çinilerle oluşturulmuş ince bir bordür görülmektedir. Panonun üst sırasının ortasındaki karonun (her iki yanda 3'er karo olacak şekilde) üzerinde Arapça harflerle "Allah" yazısı yazılmaktadır. Cephenin boyası yoktur. Yan cephede ise, beyaz ve kobalt mavisi çinilerinden oluşan ve atlamalı olarak dizilen yan yana 5 karodan oluşan tek sıra çini bordür yer almaktadır. Ortadaki karoda içine geçmiş bitkisel motiflerden oluşan süslü bir pano yerleştirilmiştir. Bu cephede yalak bulunmamaktadır. Diğer yan cephede ise 2 adet beyaz renkli çini karonun ortasında yine "Allah" yazısının bulunduğu bir pano yer almakta, bu düzenlemeyi 3 kenardan çevreleyen kobalt mavisi çinilerden oluşan ve iki yandan cephenin ortasına kadar uzanan ince bir bordür bulunmaktadır. Mülk sahiplerince ön cephenin tasarımının da arka ve yan cepheler gibi olduğu belirtilmiştir. Kanaatimizce de ön cephenin muhdeslerinden arındırılarak arka ve yan cephe ile aynı biçim ve süsleme öğeleriyle özgün haline getirilmesi önerilmektedir.

Banisinin Hamamcı Kadir Bey olduğu, 1927 tarihinde inşa edildiği ve isminin Hamamcı Kadir Bey Çeşmesi olduğu öğrenilen çeşmenin aynı zamanda Çinili Çeşme olarak anıldığı da bilinmektedir. Hamamcı Kadir Bey Çeşmesi, mimari ve süsleme özellikleriyle dönemi yansıtan özgün özelliklerini büyük ölçüde korumuş bir eserdir. Kent için önemli bir bellek oluşu, konumu, mimari ve estetik özellikleri ile söz konusu çeşmenin kültür varlığı olduğu tarafımızca değerlendirilmekte ve tescile önerilmektedir.

ORJİNAL KULLANIM :

Çeşme

BUGÜNKÜ KULLANIM :

Çeşme

ÖNERİLEN KULLANIM

Çeşme

HAZIRLAYANLAR :

Ebru İZMAYLI
Sanat Tarihçisi

Begün AKBABA BALÇILAR
Mimar

YAYIN DİZİNİ

EKLER:

KONTROL EDEN:

RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

KURUL KARARLARI:

REVİZYON:

KURUL ONAYI:

